

До разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 70.895.028 у Хмельницькому
університеті управління та права
імені Леоніда Юзькова
29000, м. Хмельницький,
вул. Героїв Майдану, 8

ВІДГУК

опонента доктора юридичних наук, професора кафедри кримінального процесу та криміналістики ННІ права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, професора, заслуженого юриста України

СЕРГЄЄВОЇ ДІАНИ БОРИСІВНИ

на дисертацію ГАРМАТЮК ВІТАЛІЇ ОЛЕГІВНИ

«Теоретико-прикладні аспекти здійснення правосуддя у кримінальному провадженні щодо корупційних злочинів»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право у галузі знань 08 Право

Ступінь актуальності обраної теми. Запобігання корупції на сьогодні є однією із основних проблем сучасних країн. Більшість країн світу визнають її пріоритетною і розвиток країни у економічній та правовій сфері засновують на тому, щоб нівелювати або ж зменшити рівень корупції в середині держави. Такі ж процеси відбуваються в Україні. Зафіксувавши у Конституції України незворотність європейського та євроатлантичного курсу, нами було створено засади для постійного розвитку антикорупційних процесів, а одним із них є створення механізму боротьби та запобігання корупції.

До складу такого механізму входить Вищий антикорупційний суд, у повноваженнях якого є здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів. Саме на виконання такої важливої форми в боротьбі та запобіганні корупції полягає спрямованість діяльності цього спеціалізованого суду.

Створення системи правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів є наріжним каменем для здійснення правосуддя, але характеристика здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів буде не повною без аналізу як організаційних засад, так і функціональних засад такого правосуддя, які виступають його формуючим фактором.

Окремі аспекти дослідження правосуддя у кримінальних провадженнях можемо знайти в усіх відображеннях у працях таких вітчизняних науковців як Ю. П. Аленіна, І. В. Гловюк, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, Є. Г. Коваленка, О. П. Кучинської, Л. М. Лобойка, В. Т. Маляренка, В. В. Молдована, В. Т. Нора, М. А. Погорецького, В. О. Попелюшка, В. В. Рожнової, О.А. Савицького, Н. П. Сизої, О. С. Старенького, О.Ю. Татарова, В. М. Тертишника, Ю. В. Циганюк, О. Г. Шило, М. Є. Шумила, В. М. Юрчишина, О. Г. Яновської та багатьох інших учених. Окремі аспекти дослідження

правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів відображені у працях Д. С. Бикова, І. Г. Бірюкової, І. В. Грицюк, А. В. Лапкіна, В. М. Левківської, Д. Г. Михайленка, О. І. Пархоменко-Куцевіл, Р. Ю. Половинкіної, Ю. Є. Полянського, В. В. Пономаренка, К. В. Ростовської, Н. В. Хмелевської й інших.

Втім комплексного дослідження теоретико-прикладних аспектів здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів не проведено, не сформовано та не проаналізовано функціональних та прикладних аспектів із даного питання.

Вказане вище обумовило актуальність теми, а також її вибір з метою дослідження, її наукове та практичне значення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано в межах науково-дослідної теми кафедри кримінального права та процесу Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова «Забезпечення прав людини у сфері боротьби зі злочинністю» (номер державної реєстрації 0117U000106).

Ступінь обґрунтованості результатів, представлених здобувачем, наукових положень та висновків, сформульованих у дисертації, та їх новизна підтверджується вибором методологічної бази, яка охоплює усі основні методи наукового пізнання, що застосовуються юридичною наукою, сприяла комплексному та всебічному дослідженню здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів.

Обґрунтованість результатів дослідження підтверджується аналізом численних наукових джерел, міжнародного та національного законодавства, матеріалів правозастосовної, судової практики, зокрема Вищого антикорупційного суду. Значну частину джерел при цьому складають зарубіжні, що дозволило проведенню порівняльного аналізу актуальних для даного дослідження положень законодавчих актів України та зарубіжних країн.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Дисертаційна робота Гарматюк Віталії Олегівни складається з трьох розділів, які містять в собі дев'ять підрозділів. Ознайомлення зі змістом дисертації, наукових публікацій авторки дає підставу визначити основні наукові положення й висновки, що характеризуються науковою новизною і відображають особистий внесок автора, ступінь їх обґрунтованості та достовірності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що указане дослідження є першим в Україні комплексним монографічним дослідженням теоретико-прикладних аспектів здійснення правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів. У результаті його проведення сформульовано концептуальні положення, висновки та рекомендації, які мають ступінь новизни.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Дисертаційна робота містить нові, раніше не захищені наукові положення, а обґрунтовані результати у сукупності розв'язують актуальне

наукове завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних і науково-методичних засад щодо здійснення правосуддя у кримінальному провадженні щодо корупційних злочинів.

Запропоновані в дисертаційній роботі положення, висновки та пропозиції можуть бути використані:

- у *нормотворчій діяльності*. Для удосконалення положень нормативно-правових актів, що регулюють правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів: кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» та інших нормативно-правових актів;

- у *практичній діяльності*. Для здійснення судового розгляду, апеляційного та касаційного перегляду судових рішень у провадженнях щодо корупційних злочинів, а також для врахування під час досудового розслідування;

- в *освітньому та освітньо-науковому процесі* – у закладах вищої освіти під час підготовки здобувачів усіх рівнів вищої освіти, а також під час викладання навчальних дисциплін, що пов'язані із кримінальним процесом, а також боротьбою та запобіганням корупційним злочинам. Запропоновані результати дослідження також можуть бути використані під час підвищення кваліфікації адвокатів, прокурорів, слідчих, суддів, слідчих суддів, при підготовці підручників, посібників, монографій, наукових статей та тез конференцій.

Таким чином, результати дисертаційного дослідження (у тому числі відображені у наукових публікаціях здобувача) мають необхідний рівень наукової новизни. Проведене в роботі дослідження завершується логічними та послідовними висновками.

Повнота викладу положень дисертації в наукових публікаціях за темою дисертації

Основні положення дисертації Гарматюк Віталії Олегівни «Теоретико-прикладні аспекти здійснення правосуддя у кримінальному провадженні щодо корупційних злочинів» висвітлено у шести наукових публікаціях опублікованих у виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України (з них 2 у співавторстві) та тезах 5 доповідей на наукових і науково-практичних конференціях.

Текст дисертації містить посилання на використані при проведенні дослідження наукові результати, ідеї, публікації інших авторів (список використаних джерел сформовано з 224 пунктів).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Позитивно в цілому оцінюючи дисертацію Гарматюк Віталії Олегівни «Теоретико-прикладні аспекти здійснення правосуддя у кримінальному провадженні щодо корупційних злочинів», не нівелюючи внесок автора у сучасну кримінально-процесуальну доктрину, тим не менш, слід констатувати, що окремі узагальнення, положення та висновки, презентовані автором, потребують уточнення або додаткової аргументації.

1. На думку опонента, у першому розділі дослідження доцільно було б більш чітко визначити, які саме теоретичні та практичні питання залишилися актуальними та не вирішеними на доктринальному рівні, а які вже були вирішені з урахуванням стану активного реформування суспільних відносин у сфері здійснення правосуддя у кримінальному провадженні щодо корупційних злочинів.

2. Досліджуючи поняття, завдання та особливості правосуддя у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів (п. 1.2.), доцільно було б запропонувати власне визначення понять «правосуддя» та «корупційний злочин». Це, на наш погляд, надало б змогу дисертантці повніше розкрити дане питання дослідження.

3. У дисертації запропоновано систему принципів судочинства у ВАКС як суду I інстанції та розкрито їх зміст. Підтримуючи позицію авторки, необхідно наголосити, що практичне використання наголошених принципів пов'язане з тлумаченням їх змісту і вимагає деталізації та викладення в якості окремих правових норм, які на жаль у тексті роботи не наводяться, а зміст принципів носить лише описовий характер.

Підтримуючи в цілому зазначені положення, наголосимо, що висновки дослідження у цій частині могли бути посилені проєктами конструкцій відповідних норм, зокрема у частині процесуального доказування, яке б надало більш завершений вигляд сформульованих висновків та пропозицій.

Разом з тим, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують загального позитивного враження від представленої дисертаційної роботи.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК ТА ОЦІНКА ДИСЕРТАЦІЇ

Дисертація Гарматюк Віталії Олегівни «Теоретико-прикладні аспекти здійснення правосуддя у кримінальному провадженні щодо корупційних злочинів», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії, є самостійною завершеною кваліфікаційною науковою роботою, що містить нові обґрунтовані та аргументовані результати, які у своїй сукупності є значущими як для правової доктрини, так і мають практичне значення, відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Гарматюк Віталія Олегівна – заслуговує на присудження освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Опонент:

доктор юридичних наук,
професор кафедри кримінального процесу
та криміналістики ННІ права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, професор,
заслужений юрист України

Діана СЕРГЕСЬВА